

NAUFRAGIS A L'EMPORDÀ

El temporal de mar posa al descobert galeres de fa més de dos mil anys a Roses i l'Estartit

Uns estudis per localitzar els antics ports detecten més de 200 restes de naufragis de l'època dels fenicis fins als romans

● OSCAR PINILLA / **Roses**
El fort temporal de llevant que per Nadal va afectar el litoral gironí ha permès posar al descobert una part de les galeres que des de fa dos mil anys estaven prote-

gides sota el sediment marí davant la costa gironina. Aquestes troballes, fins ara desconegudes, se situarien ben bé a davant de la Ciutadella de Roses, entre Sant Martí d'Empúries i l'Escala, a les illes Medes, i

fins i tot dins del riu Muga. Aquestes restes, documentades per l'investigador i divulgador científic Joaquim Casellas, demostrarien que la badia de Roses hauria estat un dels punts clau al voltant d'Em-

púries pel que fa al comerç de mercaderies durant la colonització marítima de la Mediterrània occidental que van dur a terme els grecs, i la posterior expansió de l'imperi Romà.

L'Empordà va ser durant molts anys un indret del mapa on es van lliurar nombroses batalles. Durant anys, va ser una porta important en el trànsit marítim i en la cultura mediterrània, des del fenici, ibers, grecs i romans, que han navegat per aquestes aigües. Les proves d'aquestes sanguinàries batalles i l'intens mercaderieig s'han conservat durant milers d'anys al fons del mar. Ara, uns treballs per detectar i localitzar els antics ports de Roses, Empúries i l'Escala han permès detectar més de 200 restes de naufragis en aquesta zona. Aquests treballs han quedat afectats, a més, pel fort temporal de l'hivern passat, que ha arrossegat moltes capes de sorra, cosa que ha fet que el gruix de sediments disminueixi i ha posat al descobert, i alhora en perill, restes de galeres enfonsades. Aquestes troballes s'han localitzat ben bé davant de la Ciutadella de Roses, entre Sant Martí d'Empúries i l'Escala, a les illes Medes, i fins i tot dins del riu Muga. En aquest últim cas, la descoberta de galeres dins del riu demostraria que al seu temps el riu Muga era navegable. Segons explica el responsable de Movin Marine, empresa dedicada a l'estudi i la interpretació del medi subaquàtic, Joaquim Casellas, aquestes troballes poden ser malmeses o arrossegades pels vaixells de pesca, «els grans depredadors de l'arqueologia». Tot i això, la major part de les restes estan enterrades al sediment marí.

Perill de ser malmeses

A part de les galeres, també s'han localitzat components de metall, fusta i grans fragments que durant segles han estat protegits gràcies als corrents marins que els van cobrir. De fet, l'estudi de corrents marins que va dur a terme Casellas

durant anys va ser clau per determinar les zones on es podien localitzar les nombroses restes. Per trobar aquests corrents marins, es va optar per navegar a través d'ells i en temporals instal·lant dispositius GPS, fins a localitzar les vies on circulaven les galeres que, durant anys, van navegar per aquestes aigües.

Els treballs de recerca

submarina que ha portat a terme Joaquim Casellas ja fa temps que duren. Però el fort temporal de Sant Esteve fa que aquest estiu sigui òptim per estudiar aquestes descobertes d'importants galeres i situar els antics ports d'Empúries. Així mateix, Casellas diu que posa en coneixement públic aquesta descoberta pel perill que siguin malmeses

per l'acció humana. La zona de naufragis pràcticament és tota la badia i és difícil dir quina és la més important, tot i que potser és el port d'Empúries el que reuneix més quantitat de restes.

Aquest minuciós projecte que ha finançat i dirigit Casellas ha estat «dur», segons comenta, ja que la falta de finançament va fer

vendre aparells clau per poder avançar en la recerca. En aquest sentit, actualment la falta de finançament fa perdre les possibilitats de descobrir altres àrees d'interès. És per això que l'investigador de Movin Marine demana que s'acceleri la cartografia de naufragis per conservar la història submarina de l'Empordà.

L'Empordà és on concentren més restes de naufragis del país

● Els fons submarins de les comarques gironines és on es concentren més restes de naufragis del país, principalment entre l'Alt i el Baix Empordà. Naufragis de totes les èpoques, començant per embarcacions romanes que expliquen històries sorprenents, tràgiques, sigui com a conseqüència de temporals, per problemes mecànics o de navegació o per la guerra, o embarrancaments espectaculars, relats misteriosos —alguns s'acosten a la llegenda— que fan dels naufragis un univers que excita la imaginació i els converteixen en testimonis que ajuden a explicar la gran activitat humana a les costes. Una possible explicació és que el fet que al fons gironí hi hagi menys densitat de sorra que a altres llocs fa que molts jaciments aflorin amb més facilitat que al Maresme o a la Costa Daurada, per exemple. La història marca tres períodes lligats als avenços: la navegació amb embarcacions de fusta i vela, en què no es tenia el control absolut i precis en la navegació i que arribaria fins al principi del segle XX; la introducció del casc metàl·lic, la propulsió mecànica a partir del 1850, amb més control d'una nau més robusta, i, finalment, l'aparició del radar i sistemes de navegació electrònica, en la dècada de 1950, que permeten situar els vaixells i reduir el nombre de naufragis. Últimament s'han situat en el mapa uns 800 jaciments de diverses èpoques. Després de les comarques gironines (358), la concentració més gran de naufragis és al Tarragonès (99), al Maresme (81), al Baix Ebre (77) i al Montsià (58).

